

Adama Próchnika

Dzielnice: Żoliborz

Osiedla: Stary Żoliborz

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Politycy

Rok utworzenia nazwy: 1946

Opis

Adam Feliks Próchnik ps. Henryk Swoboda (1892-1942) - działacz oświatowy i społeczny, historyk, publicysta, poseł. Był lwowiakiem, naturalnym synem Ignacego Daszyńskiego. Jako dziecko mieszkał wraz z matką w Bernie i Paryżu, do rodzinnego miasta powrócił jako dziesięcioletek. Tam ukończył gimnazjum i studia historyczne na miejscowym uniwersytecie, tam też w 1908 roku został członkiem tajnego Związku Walki Czynnej, gdzie przeszedł trzyszczeblowy kurs wojskowy, po czym w 1910 roku znalazł się w szeregach legalnego Związku Strzeleckiego. Rok później wstąpił do Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego. Podczas I wojny światowej walczył na froncie karpackim w szeregach armii austriackiej, jednak ciężko chory w 1916 roku został prawdopodobnie zdemobilizowany. W 1918 roku w rodzinnym mieście został pierwszym komendantem zorganizowanej przez siebie a podległej POW organizacji "Wolność", zrzeszającej polskich oficerów w byłej armii austriackiej. Oskarżony o działalność wywiadowczą (organizował broń i fałszywe dokumenty), dzięki wstawiennictwu uniknął kary śmierci, ale dla własnego bezpieczeństwa wyjechał do Piotrkowa Trybunalskiego, gdzie przez prawie dziesięć lat oficjalnie kierował Archiwum Państwowym. Wspierał projekt przyłączenia Śląska do Polski, był również nauczycielem historii w miejscowych szkołach. W tym mieście zorganizował Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego, opiekował się także Czerwonym Harcerstwem TUR. W 1925 roku - po samorządowym zwycięstwie PPS - objął funkcję przewodniczącego Rady Miasta a trzy lata później został posłem na Sejm II Kadencji (1928-30). Po sprawie brzeskiej nie mógł znaleźć zatrudnienia, przeprowadził się wówczas do stolicy i zamieszkał na Żoliborzu, podejmując pracę w tutejszym Archiwum Głównym Akt Dawnych. Był tu współzałożycielem Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy Lokatorów WSM "Szklane Domy" a także Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Był również prezesem Rady nadzorczej Warszawskiej Spółdzielni Księgarskiej. W 1934 roku został członkiem Rady Naczelnej PPS, przyjmując postawę antykomunistyczną. Podczas okupacji hitlerowskiej skupił wokół siebie najmłodszych działaczy (m.in. Stanisława Chudobę oraz Mieczysława Ferszta), był też wydawcą "Biuletynu Informacyjnego". Należał do grona założycieli "Polskich Socjalistów", pod koniec życia prowadził rozmowy w sprawie połączenia swojej organizacji z Polską Partią Socjalistyczną - Wolność, Równość, Niepodległość. Jego najważniejsze publikacje to "Obrona Lwowa od 1 do 22 listopada 1918", "Pierwsze piętnastolecie Polski niepodległej", "Ideologia spółdzielczości robotniczej", "Powstanie państwa polskiego", "Stronnictwa polityczne Wielkiej Rewolucji Francuskiej". Zmarł nagle na atak serca w swoim warszawskim mieszkaniu.

Spoczywa:

Cmentarz Ewangelicko-Reformowany (kalwiński), kwatera W, rząd IV, miejsce 24.

Upamiętnienia:

ul. Krasińskiego 18 (od strony ul. Suzina) - tablica pamiątkowa na ścianie budynku.

Ciekawostki

Stan obecny:

róg Suzina: tablica upamiętniająca rozpoczęcie tu Powstania Warszawskiego, które wybuchło tu o 13:30, zamiast o 17. Żołnierze OW PPS, wzięwszy broń z magazynu przy ul. Suzina natknęli się na patrol niemiecki, doszło do wymiany ognia.

Kotłownia wybudowana w latach 20, skończyła działalność wraz z uruchomieniem EC Żerań. Obok mieściło się kino Tęcza.

Bloki osiedla WSM. Powstały 1946-49 wg proj. Stanisława Brukalskiego

Nr 8: Blok IX Kolonii WSM. Powstał w latach 1936-45 wg proj. Barbary i Stanisława Brukalskich.

Nr 8a: Społeczny Dom Kultury WSM, zaproj. przez St. Brukalskiego, zbudowany w 1948-54. Na ścianie znajduje się zegar słoneczny, a na schodach bibliotecznych kuta balustrada pomysłu Brukalskiego. Mieści się tu Teatr Komedia, Biblioteka Publiczna

Wzdłuż ulicy znajdują się zabudowania kolonii WSM, proj. Brukalskich z pocz. lat 50.

Data nadania nazwy: 1946.11.27.

Wcześniej nazywała się Płońska.
